

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

17 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către inculpatul Lazari Iurie, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2011, în cauza penală privindu-l pe

Lazari Iurie Xxxxx, născut la xxxx, originar din s. xxx, r-nul xxx și domiciliat în or. xx, str. xxxxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 27.09.2010 – 04.04.2011 (prima instanță);
2. 26.05.2011 – 29.06.2011 (instanța de apel);
3. 27.05.2019 – 17.07.2019 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității în principiu a recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Glodeni din 04 aprilie 2011, Lazari Iurie a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. a), b), j) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 20 ani închisoare.

Conform art. 85 alin. (1) Cod penal, prin cumul total de sentințe, la pedeapsa stabilită prin prezenta sentință, a fost adăugată pedeapsa neexecutată stabilită prin sentința Judecătoriei Orhei din 17 februarie 2011, lui Lazari Iurie fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă de 22 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a înstrăina bunurile materiale încredințate în gestiunea lui, fără acordul proprietarului, pe un termen de 1 an.

De asemenea, prin sentință a fost soluționată și soarta corpurilor delictive.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Lazari Iurie în perioada de 25-27 iulie 2010, fiind în stare de ebrietate, aflându-se în gospodăria lui Gheorghelaș Mihail, situată în sectorul de vile „xxxx” care se află la km 13 a traseului xxxxx, intenționat, cu scopul de a-l omorî pe Gheorghelaș Mihail, precum și de a obține un venit material, în urma unei cerți apărute între ei, i-a aplicat lui Gheorghelaș Mihail multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste corp, în rezultatul cărora acesta a primit, conform raportului de expertiză medico-legală

nr. 67 „c”, leziuni corporale sub formă de traumatism asociat, traumă cranio cerebrală gravă, fractură înfundată așchiată a osului zigomatic pe dreapta, fractură liniară a bazei craniului, fractură de coaste pe stânga 2,3,4 pe linia medio-claviculară, 3,4,5 pe linia parasternală, pe dreapta - 2,3,4,5,6,7,8,9 pe linia axilară anterioară, care se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață, iar decesul lui Gheorghelaș Mihail a survenit într-un timp foarte scurt după trauma depistată.

Peste trei zile, Lazari Iurie, intenționat cu scopul tăinuirii infracțiunii săvârșite, a ascuns cadavrul într-un coteț pentru păsări, din aceeași gospodărie, unde la înhumat în mortar.

Ulterior, Lazari Iurie, continuându-și intenția sa de a obține un venit material, a sustras din gospodăria lui Gheorghelaș Mihail microbusul de model Mercedes 207 D cu n/î xxxxxxxx, un ceas de metal, un lanț de metal de culoare galbenă, un inel de metal de culoare galbenă, o verighetă de metal de culoare galbenă, un televizor și două covoare, bunuri pe care le-a însușit și cu care a dispărut.

Prima instanță a încadrat acțiunile inculpatului Lazari Iurie în baza art. 145 alin. (2) lit. a), b), j) Cod penal - omorul intenționat a unei persoane, săvârșit cu premeditare, din interes material și cu o deosebită cruzime.

2. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apel de către inculpatul Lazari Iurie, prin care a solicitat casarea acesteia, invocând că își recunoaște vinovăția în săvârșirea infracțiunii, dar nu în toate circumstanțele incriminate și că nu i-au fost restituite lucrurile personale.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2011, a fost admis apelul declarat, inclusiv din oficiu și casată parțial sentința primei instanțe, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Lazari Iurie s-a considerat condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, la 19 ani închisoare. Conform art. 84 alin. (4) Cod penal, prin cumul parțial, la pedeapsa stabilită, a fost adăugată parțial, pedeapsa aplicată lui Lazari Iurie prin sentința Judecătoriei Orhei din 17 februarie 2011, și i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 20 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul a înstrăina bunurile materiale încredințate în gestiunea lui, fără acordul proprietarului pe un termen de 1 an. În rest dispozițiile primei instanțe au fost menținute.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, apreciind la justa valoare probele administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală și just a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului Lazari Iurie în comiterea infracțiunii imputate, ce a rezultat din cumulul de probe, prezentate și administrate

în ședința de judecată ca: declarațiile succesului părții vătămate, a martorilor audiați cât și a probelor scrise.

Totodată, instanța de apel a conchis în privința excluderii din învinuire calificativele agravante „Cu premeditare”, „din interes material”, prevăzute de lit. a) și b) din alin. (2) art. 145 Cod penal.

În acest sens, instanța de apel a atestat că din învinuire cât și din circumstanțele cauzei, stabilite în ședința de judecată, omorul lui Gheorghelaș Mihail a survenit în urma unei certți, apărute spontan între inculpat și victimă, în urma căreia inculpatul Lazări i-a aplicat multiple lovituri lui M. Gheorghilaș, ce au dus la decesul acestuia.

Astfel, instanța de apel a notat că aceste circumstanțe au fost relatate în ședința de judecată de către inculpatul Lazari Iurie și au fost confirmate prin declarațiile martorului Danilenco E., ce a fost prezentă în momentul săvârșirii infracțiunii.

Prin urmare, instanța de apel a stabilit că omorul a fost săvârșit spontan, dar nu a fost pregătit din timp, inculpatul nu a avut posibilitate să mediteze, să cântărească șansele de realizare a hotărârii, fiind într-o activitate continuă, după ce a apărut cearta, circumstanțe ce în opinia instanței de apel exclud „premeditarea”.

Mai mult, instanța de apel a menționat că în speță nu și-a găsit confirmarea nici agravanta incriminată inculpatului, prevăzută de art. 145 alin. (2) lit. b) Cod penal, „din interes material, specificând în acest sens că nu au fost prezentate careva probe ce ar demonstra intenția inculpatului de a sustrage bunurile victimei înainte de omor și că motivul omorului a fost dobândirea bunurilor victimei.

Cu referire la pedeapsa stabilită, instanța de apel a notat că prima instanță la aplicarea pedepsei a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal și corect a ajuns la concluzia că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă doar prin izolarea acestuia de societate.

Totodată, instanța de apel a atestat că prima instanță greșit a aplicat prevederile art. 85 Cod penal, ce stipulează aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe, or aceasta urma să aplice în speță prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal, ce prevede că conform alin. (1), (3) același articol, se stabilește pedeapsa și în cazul în care, după pronunțarea sentinței, se constată că persoana condamnată este vinovată și de comiterea unei alte infracțiuni, săvârșite înainte de pronunțarea sentinței pe prima cauză.

Astfel, instanța de apel a indicat că din materialele cauzei rezultă că Lazari Iurie a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Orhei din 17.01.2011 (f.d. 176), iar infracțiunea de omor intenționat, reținută în sarcina lui, a fost săvârșită la 25-27 iulie 2010, înainte de pronunțarea sentinței pe prima cauză și astfel, în acest caz sunt aplicabile prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal.

Cât privește solicitarea inculpatului privind restituirea bunurilor, instanța de apel a menționat că acestea au fost dispuse a fi restituite inculpatului după intrarea sentinței în vigoare și punerea ei în executare.

4. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către inculpatul Lazari Iurie, care fără a indica nici un temei de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să-i fie recalificată fapta din art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal în baza art. 145 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse de 10 ani închisoare, invocând că nu au fost respectate prevederile din art. 7, 10, 11, 24, 25 Cod de procedură penală și art. 61, 71, 75 Cod penal, or după ce instanța de apel a exclus agravantele prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. a) și b) Cod penal, urma să-i stabilească o pedeapsă mai blândă.

5. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul care pledează pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind declarat peste termen, motivând că decizia instanței de apel a fost pronunțată la 29.06.2011 în prezența avocatului și inculpatului (f.d. 263, vol. I).

Prin urmare, consideră că termenul de declarare a recursului ordinar a expirat la 29.07.2011, iar recurentul a depus recursul la Oficiul poștal la 02.05.2019, peste aproximativ 8 ani de zile (f.d. 13, vol. II).

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal constată că acesta este inadmisibil, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este declarat peste termen.

În conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală, termenul de atac cu recurs a deciziei instanței de apel este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

La caz, se reține că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2011, a fost pronunțat la 29 iunie 2011 în prezența inculpatului Lazari Iurie și a apărătorului său Găina R., fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel (f.d. 264, vol. I), nefiind menționat când va avea loc pronunțarea integrală a deciziei.

Ulterior, copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată inculpatului Lazari Iurie (f.d. 270, vol. I), acestuia fiindu-i înmănată la 05.07.2011, pentru ce ultimul s-a semnat în recipisa de primire (f.d. 272, vol. I).

Astfel, Colegiul penal menționează că potrivit prevederilor art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel, curge de la data pronunțării acesteia.

Totodată, având în vedere că copia deciziei integrale a fost înmănată inculpatului la 05.07.2011 (f.d. 272, vol. I), pentru respectarea dreptului la un proces echitabil și acces la justiție a inculpatului Lazari Iurie, termenul de declarare a recursului în prezenta speță se va calcula din **05 iulie 2011**.

În acest context, Colegiul penal reține că la **19 martie 2019**, conform ștampilei oficiului poștal pe plic (f.d. 6, vol. II), inculpatul Lazari Iurie declară recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel, evident peste termenul legal de declarare a recursului ordinar prevăzut de lege, fără a invoca argumente întemeiate privind depunerea tardivă a recursului.

În acest sens, Colegiul penal statuează că termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Prin urmare, Colegiul penal conchide, că recursul ordinar declarat la 19 martie 2019 de către inculpatul Lazari Iurie, împotriva deciziei instanței de apel din 29 iunie 2011, este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomariov vs Ucraina (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza Bodiș vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

7. Conducându-se de prevederile art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpatul Lazari Iurie, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 iunie 2011, în cauza penală privindu-l pe **Lazari Iurie Xxxxx**, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la **17 iulie 2019**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena